

DOI: 10.17242/MVvK_35.08

**A 2015. NOVEMBERI VÍZIMADÁR-FELMÉRÉS EREDMÉNYEI A BALATONON
ÉS A KÖRNYEZŐ VIZESÉLŐHELYEKEN**
RESULTS OF THE NOVEMBER 2015 WATERBIRD CENSUS ON THE LAKE
BALATON AND THE SURROUNDING WETLANDS

Kovács Gyula & Bruckner Attila

MME Dél-Baltoni Helyi Csoport
BirdLife Hungary South Balaton Local Group
H-8638 Balatonlelle, Irmapuszta, Hungary

1. BEVEZETÉS

Az elmúlt évekhez hasonlóan (KOVÁCS, 2008a; 2008b; 2008c; 2013a; 2013b; 2013c; 2013d; 2015; KOVÁCS & HAJDU, 2015a; 2015b) az MME Dél-Baltoni Helyi Csoportjának szervezésében vízimadár-felmérést végeztünk a teljes Balatonon és a környező vizesélőhelyeken 2015 őszén.

2. ANYAG ÉS MÓDSZER

A vízimadár-szinkronszámlálást a teljes Balaton körül 46 partszakaszon és 8 környező vizesélőhelyen a korábbiakban is alkalmazott módszerek szerint (KOVÁCS, 2008a) tartottuk 2015.11.13-án. A felméréshez az időjárási körülmények megfelelőek voltak.

A szinkronon résztvevő önkéntes felmérők: BENDE ZSOLT, BRUCKNER ATTILA, CSAPÓ JÁNOS, HORVÁTH BALÁZS, KOVÁCS GYULA, SZÁSZ BENEDEK, SZÁSZ ELŐD, SZATÓRI JÁNOS, SZELLE ERNŐ, SZÉPLAKI IMRE, SZINAI PÉTER, UDVARI ANDRÁS és VINCZE BÉLA. Köszönjük munkájukat!

A megfigyelési adatok értékelését a fajszaám, egyedszaám, dominancia és konstancia értékek alapján végeztük el. Az adatfeldolgozáshoz Microsoft Excel 2010 és Digiterra Map v.3 programokat használtuk. Az összehasonlító elemzéseknél a sztyeppi és a sárgalábú sirályt egy fajként kezeltük.

3. EREDMÉNYEK ÉS ÉRTÉKELÉSÜK

Összesen 30 vízimadárfajt (8 rend, 9 család) figyeltünk meg. A mennyiségi viszonyok alapján a jelentősebb taxonok a récefélék, a guvatfélék (szárcsa) és a sirályok voltak (**1. táblázat**). A legtöbb egyed (7350 pld) Nagyberekben számoltuk. Nagyobb egyedszaám még Királyszentistvánnál és Balatonboglárnál volt, illetve további 40 területen figyeltünk meg 100-nál nagyobb madármennyiséget (**2. táblázat, 1. térkép**). A legtöbb vízimadárfajt szintén a Nagyberekben láttuk, ezek mellett még 12 területen számoltunk tíznél több fajt (**2. térkép**). A halastavakon és berceken a domináns fajok ($D > 5\%$) a nagy lilik, a dankasirály, a szárcsa, a kárókatona és a tőkés réce; míg a Balatonon a szárcsa, a tőkés réce, a barátréce, a búbos vöcsök, a kárókatona és a dankasirály voltak.

1. táblázat: A Balatonon és a környező vizesélőhelyeken megfigyelt vízmadárfajok egyedszáma (N), dominanciája (D) és konstanciája (C) (2015.11.13.)

Table 1: Numbers (N), dominance (D) and constancy (C) values of waterbird species observed on Lake Balaton and surrounding wetlands (13 November 2015)

Fajok Species	Halastavak, berkek Fishponds, marshes			Balaton Lake Balaton			Összesen Total		
	N	D	C	N	D	C	N	D	C
Anseriformes / Anatidae	6 369	48,9%		7 250	41,1%		13 619	44,4%	
<i>Cygnus olor</i>	83	0,6%	87,5%	310	1,8%	76,1%	393	1,3%	77,4%
<i>Anser albifrons</i>	4 650	35,7%	37,5%	400	2,3%	4,3%	5 050	16,5%	9,4%
<i>Anser anser</i>	446	3,4%	37,5%	809	4,6%	10,9%	1 255	4,1%	13,2%
<i>Mareca penelope</i>	50	0,4%	12,5%	3	0,0%	2,2%	53	0,2%	3,8%
<i>Mareca strepera</i>	4	0,0%	12,5%	—	—	—	4	0,0%	1,9%
<i>Anas crecca</i>	80	0,6%	37,5%	—	—	—	80	0,3%	5,7%
<i>Anas platyrhynchos</i>	719	5,5%	50,0%	2 634	14,9%	87,0%	3 353	10,9%	81,1%
<i>Spatula clypeata</i>	44	0,3%	25,0%	200	1,1%	2,2%	244	0,8%	5,7%
<i>Aythya ferina</i>	121	0,9%	25,0%	1 732	9,8%	21,7%	1 853	6,0%	20,8%
<i>Aythya fuligula</i>	165	1,3%	25,0%	677	3,8%	28,3%	842	2,7%	28,3%
<i>Bucephala clangula</i>	7	0,1%	25,0%	481	2,7%	39,1%	488	1,6%	37,7%
<i>Mergus merganser</i>	—	—	—	4	0,0%	4,3%	4	0,0%	3,8%
Gaviiformes / Gaviidae	—	—		6	0,0%		6	0,0%	
<i>Gavia arctica</i>	—	—	—	6	0,0%	8,7%	6	0,0%	7,5%
Podicipediformes / Podicipedidae	20	0,2%		1 317	7,5%		1 337	4,4%	
<i>Tachybaptus ruficollis</i>	8	0,1%	25,0%	7	0,0%	8,7%	15	0,0%	11,3%
<i>Podiceps cristatus</i>	12	0,1%	25,0%	1 289	7,3%	89,1%	1 301	4,2%	79,2%
<i>Podiceps nigricollis</i>	—	—	—	21	0,1%	21,7%	21	0,1%	18,9%
Pelecaniformes / Phalacrocoracidae	1 251	9,6%		1 391	7,9%		2 642	8,6%	
<i>Phalacrocorax carbo</i>	1 156	8,9%	87,5%	1 282	7,3%	58,7%	2 438	7,9%	62,3%
<i>Microcarbo pygmeus</i>	95	0,7%	50,0%	109	0,6%	28,3%	204	0,7%	32,1%
Ciconiiformes / Ardeidae	331	0,1%		21	0,0%		352	0,0%	
<i>Botaurus stellaris</i>	—	—	—	1	0,0%	2,2%	1	0,0%	1,9%
<i>Nycticorax nycticorax</i>	8	0,1%	12,5%	—	—	—	8	0,0%	1,9%
<i>Ardea alba</i>	235	1,8%	75,0%	14	0,1%	8,7%	249	0,8%	17,0%
<i>Ardea cinerea</i>	88	0,7%	75,0%	6	0,0%	10,9%	94	0,3%	18,9%
Gruiformes / Rallidae	1 175	9,0%		6 091	34,5%		7 266	23,7%	
<i>Rallus aquaticus</i>	2	0,0%	25,0%	—	—	—	2	0,0%	3,8%
<i>Gallinula chloropus</i>	1	0,0%	12,5%	2	0,0%	2,2%	3	0,0%	3,8%
<i>Fulica atra</i>	1 172	9,0%	62,5%	6 089	34,5%	87,0%	7 261	23,7%	83,0%
Charadriiformes / Charadriidae	103	0,8%		—	—		103	0,3%	
<i>Vanellus vanellus</i>	103	0,8%	25,0%	—	—	—	103	0,3%	3,8%
Charadriiformes / Laridae	3 776	29,0%		1 553	8,8%		5 329	17,4%	
<i>Croicocephalus ridibundus</i>	3 213	24,7%	87,5%	1 270	7,2%	82,6%	4 483	14,6%	83,0%
<i>Larus canus</i>	31	0,2%	25,0%	14	0,1%	6,5%	45	0,1%	9,4%
<i>Larus michahellis/cachinnans</i>	532	4,1%	50,0%	269	1,5%	54,3%	801	2,6%	52,8%
Coraciiformes / Alcedinidae	6	0,0%		16	0,1%		22	0,1%	
<i>Alcedo atthis</i>	6	0,0%	12,5%	16	0,1%	28,3%	22	0,1%	26,4%

2. táblázat: A Balaton és a környező vizesélőhelyeken megfigyelt vízimadár egyed- és fajszámok (2015.11.13.) *A Fonyódi-halastavakon nem volt teljes felmérés.

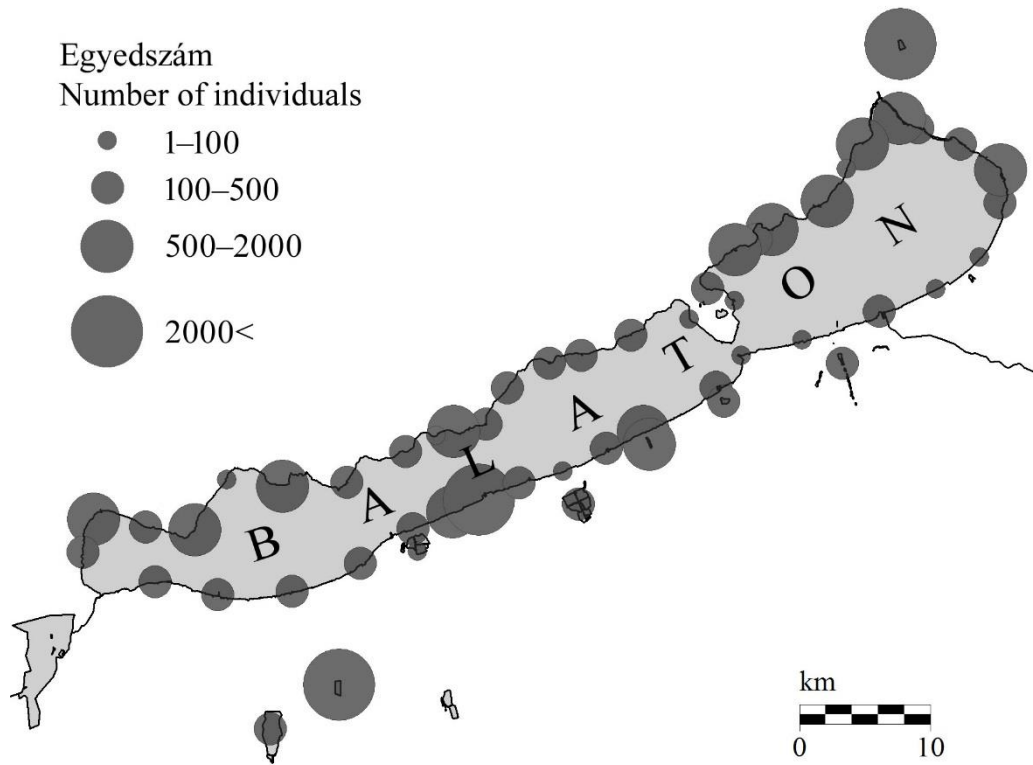
Table 2: Number of waterbirds and species richness on Lake Balaton and surrounding wetlands (13 November 2015) * Fonyódi-halastavak (Fishponds at Fonyód) were not complete surveyed.

Terület Survey plot	Fajszám Species richness	Egyedszám Number of individuals	Terület Survey plot	Fajszám Species richness	Egyedszám Number of individuals
Balatonberény	11	376	Balatonfüred, móló	6	624
Balatonmáriafürdő	8	256	Tihany, Gödrös	4	174
Balatonfenyves	12	429	Tihany, hajóállomás	5	12
Bélatelep	12	410	Sajkod	5	16
Fonyód	12	466	Balatonudvari, Fövenyes	9	425
Fonyódliget	6	884	Balatonakali	9	199
Balatonboglár	13	2058	Zánka	6	191
Balatonlelle	6	244	Balatonszepezd	7	109
Balatonlelle-felső	8	85	Révfülöp, móló	8	266
Balatonszemes	11	354	Révfülöp, strand	9	574
Balatonszárszó	13	928	Pálköve	6	36
Balatonföldvár	10	356	Ábrahámhegy	8	101
Szántód	4	29	Badacsony	10	159
Zamárdi	5	71	Szigliget	9	592
Siófok	4	207	Balatonederics	6	41
Balatonszabadi	5	45	Balatongyörök	11	661
Szabadi-Sóstó	3	34	Vonyarcvashegy	10	225
Balatonaliga	10	124	Keszthely	13	704
Balatonakarattya	6	926	Fenekpuszta	12	258
Balatonkenese, strand	7	261	Marcali-víztározó	6	221
B.kenese-B.füzfő között	6	411	Nagyberek	20	7350
Balatonfüzfő, Tobruk	5	835	Fonyódi-halastavak*	3	4
Balatonalmádi	6	636	Irmapusztai-halastavak	14	405
Káptalanfüred	4	35	Balatonszárszói-berek	5	742
Alsóörs	5	749	Balatonföldvári-halastó	8	270
Csopak	4	755	Tőreki-tavak	10	471
Balatonfüred, MVM kikötő	7	314	Királyszentistván	16	3568
Halastavak, berkek / Fishponds, marshes				25	13 031
Balaton / Lake Balaton				26	17 645
Összesen / Total				30	30 676

Összességében a legtöbbet szárcsából (>6000 pld) figyeltünk meg. Kiemelkedő lokális adatok: Nagyberek 4500 pld nagy lilik és 1100 pld kárókatona; Királyszentistván 2500 pld dankasirály; Balatonboglár 1120 pld barátréce.

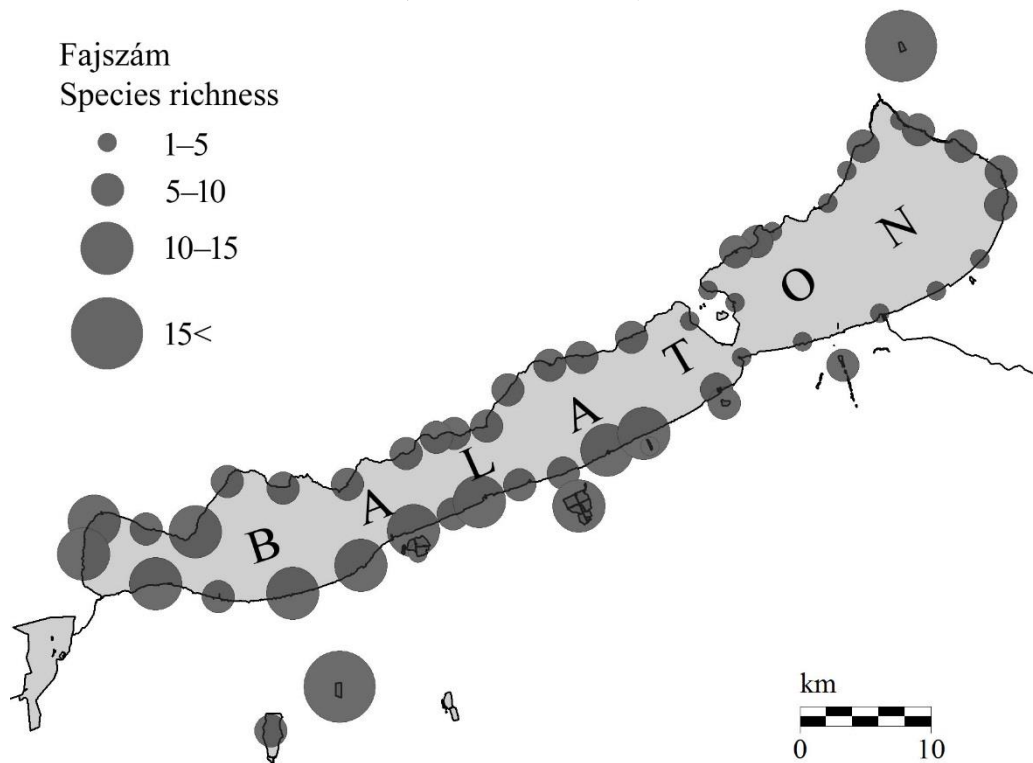
Az összes megfigyelési terület több mint felén előforduló gyakori fajok (C>50%) a szárcsa, a dankasirály, a tőkés réce, a búbos vöcsök, a bütykös hattyú, a kárókatona és a sárgalábú/sztyeppi sirály voltak.

Faunisztikailag érdekes adatok: kendermagos réce 4 pld (Nagyberek), sarki búvár 2-1-2-1 pld (Balatonboglár, Balatonföldvár, Szántód, Káptalanfüred), feketenyakú vöcsök 7-2-1-4-1-2-1-1-1-1 pld (Fonyód, Balatonlelle-felső, Balatonszárszó, Balatonföldvár, Szántód, Balatonaliga, Tihany hajóállomás, Balatonudvari Fövenyes, Révfülöp móló, Vonyarcvashegy), bakcsó 8 pld (Nagyberek) és bíbic 90-13 pld (Marcali-víztározó, Irmapusztai-halastavak).

1. térkép: A megfigyelt vízimadár egyedek száma a Balatonon és a környező vizesélőhelyeken (2015. november 13.)

Map 1: Number of individuals counted on Lake Balaton and surrounding wetlands (13 November 2015)

2. térkép: A megfigyelt vízimadár-fajok száma a Balatonon és a környező vizesélőhelyeken (2015. november 13.)

Map 2: Species richness counted on Lake Balaton and surrounding wetlands (13 November 2015)

IRODALOMJEGYZÉK – REFERENCES

- KOVÁCS GY. (2008a): A 2005. november 12-i balatoni vízimadár-felmérés eredményei. *Magyar Vízivad Közlemények* 16: 247–254.
- KOVÁCS GY. (2008b): A 2006. december 16-i balatoni vízimadár-felmérés eredményei. *Magyar Vízivad Közlemények* 16: 255–260.
- KOVÁCS GY. (2008c): A 2007. november 10-i balatoni vízimadár-felmérés eredményei. *Magyar Vízivad Közlemények* 16: 261–266.
- KOVÁCS GY. (2013a): A 2008. novemberi vízimadár-felmérés eredményei a Balatonon és a környező vizesélőhelyeken. *Magyar Vízivad Közlemények* 23: 143–152.
- KOVÁCS GY. (2013b): A 2009. novemberi vízimadár-felmérés eredményei a Balatonon és a környező vizesélőhelyeken. *Magyar Vízivad Közlemények* 23: 153–159.
- KOVÁCS GY. (2013c): A 2010. novemberi vízimadár-felmérés eredményei a Balatonon és a környező vizesélőhelyeken. *Magyar Vízivad Közlemények* 23: 161–167.
- KOVÁCS GY. (2013d): A 2011. novemberi vízimadár-felmérés eredményei a Balatonon és a környező vizesélőhelyeken. *Magyar Vízivad Közlemények* 23: 169–176.
- KOVÁCS GY. (2015): A 2013. novemberi vízimadár-felmérés eredményei a Balatonon és a környező vizesélőhelyeken. *Magyar Vízivad Közlemények* 26: 211–218.
http://dx.doi.org/10.17242/MVvK_26.07
- KOVÁCS GY. & HAJDU K. (2015a): A 2012. novemberi vízimadár-felmérés eredményei a Balatonon és a környező vizesélőhelyeken. *Magyar Vízivad Közlemények* 26: 203–210. http://dx.doi.org/10.17242/MVvK_26.06
- KOVÁCS GY. & HAJDU K. (2015b): A 2014. novemberi vízimadár-felmérés eredményei a Balatonon és a környező vizesélőhelyeken. *Magyar Vízivad Közlemények* 26: 219–226. http://dx.doi.org/10.17242/MVvK_26.08

RESULTS OF THE NOVEMBER 2015 WATERBIRD CENSUS ON THE LAKE BALATON AND THE SURROUNDING WETLANDS

Gyula KOVÁCS & Attila BRUCKNER

Summary

Waterbird census was carried out on 54 survey plots (**Table 2**) around Lake Balaton and its surrounding wetlands on 13th November 2015, like in previous years (KOVÁCS, 2008a; 2008b; 2008c; 2013a; 2013b; 2013c; 2013d; 2015; KOVÁCS & HAJDU, 2015a; 2015b) by BirdLife Hungary South-Balaton Local Group.

A total of 30 waterbird species from 9 orders and 8 families were observed. The highest number (7350 ind.) and simultaneously the highest species richness (20 species) was found on Nagyberek. We counted more than 100 individuals in further 40 plots (**Map 1**) while species richness was exceeded 10 in 12 survey plots (**Map 2**). On the fishponds and marshes, the dominant ($D > 5\%$) species were the Greater White-fronted Goose, the Black-headed Gull, the Eurasian Coot, the Great Cormorant, and the Mallard; on Lake Balaton the Eurasian Coot, the Mallard, the Common Pochard, the Great Crested Grebe, the Great Cormorant, and the Black-headed Gull (**Table 1**).

Interesting faunistic result was the occurrence of the Gadwall (4 ind. on Nagyberek), the Black-throated Loon (2-1-2-1 ind. at Balatonboglár, Balatonföldvár, Szántód and Káptalanfüred), the Black-necked Grebe (7-2-1-4-1-2-1-1-1 ind. at Fonyód, Balatonlellefelső, Balatonszárszó, Balatonföldvár, Szántód, Balatonaliga, Tihany port, Balatonudvari Fövenyes, Révfülöp mole and Vonyarcvashegy), the Black-crowned Night Heron (8 ind. on Nagyberek) and the Northern Lapwing (90-13 ind. on the Marcali Reservoir and on the Fishponds at Irmapuszta).